BIBLIOTECA MARCEL·LÍ DOMINGO
Recull de premsa local i comarcal

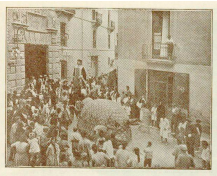

Lo Dissapte de la Cinta

«Es dia de gran trapöll;
veus com va tothöm en dança
amainint los pataquéts
anunci de gran diada...»

Ja de hon demati, arrés se nota moviment extraordinari; aquelles que endumissen los balcons en bánnes i cobrellits; atres col-loquen los farolets que vorém «encesos durant totes les nits de les feires; les de més allà que emblanquinen i pösen rimadillos; colles que van i venen als forns i al mercat, en busca de les llepolles en qué obsequiarán als forastés que esperen:

«aquella envernissa'l pis
diuen-lo com una espana;
l'atra que frega en terreta
los mamperlans de la escala,
i en «amors netejà la cloures
dasta vóres-hi la cara:
tot-dea fregs; totes renten,
ningú veus qú estuvie l'aigua,
tot hu espolsen, tot hu llimpien,
tot hu passen en bugada,
tot rellúix, tot enxisa,
tot está com una plata;
tot perqué denná éà la festa,
tot perqué és la gran diada,
tot perqué s'hu mereix tot,
la nostra Cinta adorada.»

Al pas que avança'l matí, augmenta l'animació pels carrés, perqué los majordoms i capellés de la Real Confraría se preparen per a

La Capta

«Allá en volta de les vuit
comença a sortí la «Capta»
de ca'l primé Majordom.
Lo tabal i la dolçáina
acompanyen a una colla;
una música va en l'atra.
Uns van cap a Remolins,
atres cap a Santa Clara,
aquells volten per l'Ensanae,
i'ls atres van per la Plaça;
pulsen als pisos, demasen,
tothöm tira a la safata;
qui molt qui poc, pero tien...
Cap allá entre once i dotze
ve a acabar-se la «Capta».

Pels voltans de Casa la Ciutat, lo bollici és extraordinari:

«Les cucaferes, los nanos,
lo jagant i la jagonta,
los músics en los «fogots»
repapillenx con la plata;
lo «capellanet» que dú
l'«alegoría sagrada»;
los «andadóis» de la Cinta
vestits en la «cota Blanca
ribetejada de blau»
i al pit «platrejada sapa
en lo sant nom de Maria»;
lo tabal i la dolçáina;
los cohetés que carreguen
los mortés per a fé salva;
lo «trompeta» que ara arriba...
tot diu que l'hora s'atança,
l'hora solemne, poética,
l'hora que fá esclatá l'anima
en rius de goigs i entusiasme,
del qu'és jove perqué xala,
i del vell, perqué recorda,
de quan sent jove ell xalava,
l'hora del

Bando Real

La primera campanada
de les dotze per fi toca.
Lo soroll poc a poc para,
és que l'«Angelous», la «Cinta»
toca grave, acompassada.
De repent lo bruncit viu
de la «Prima» sens qú esgarra
los espáis, i com senyal
de foc en nit de ventada,
posa a tots en movíment.
Los morterets, fan la salva,
les campanes van al vol,
ja rebrilla la dolçáina,
rompen a tocá les músiques
i augmenten la saragata
los carrolls de gent que baixen
de per dalt de Santa Clara,
Sant Domínguet i del Rastre,
del Garrofá i Barbacana,
espargint tant gran remó,
que sembla una barracada
que «conte d'algun, alegría
per tota Tortosa escampa.
Arrenoquen a corre'ls nanos;
al Jagant li can la baba
contemplantse'ls: fent l'ullet
sembla dir-li a la Jagonta:
—Miratels que guapos son,
ja'n tenim bona collada.
—Valga poc suc —li diu ella,
fentó-li la mitja fiella.
—¡No veus qué't poden sentí!—
i acotta'ls ulls minva mansa.
Aparéix lo «trompeta»
vestit en traje de gala
que surt de Ca la Ciutat.
Al vorel, lo soroll para,
«Pepe Navas» alça'l bras,
encara hi la campana
de la trompeta a la gent;
col-loca ben apretada
la boquilla contra'ls llavis,
aspira, ómpli la mansa,

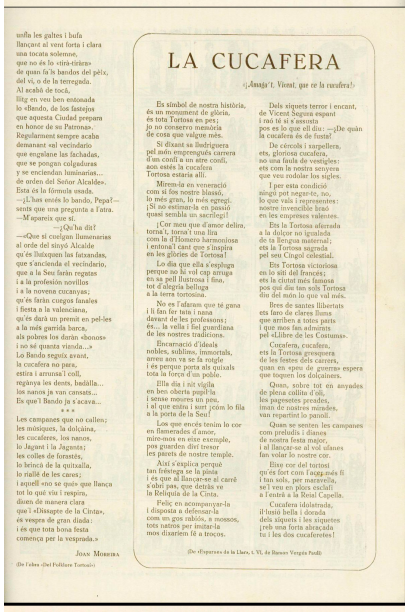

LA CUCAFERA

«¡Amaja't, Vicent, que ve la cucafera!»

Es símbol de nostra història,
és un monument de glória,
és tota Tortosa en pes;
jo no conserro memória
de cosa que valgué més.

Si dixant sa llindrignera
pel món engrengués carrera
d'un coió a un atre coió,
aon estés la cucafera
Tortosa estaria allí.

Miren-la en veneració
com si fos nostre blasó,
lo més gran, lo més egregi.
¡Si no estimar-la en passió
quasi sembla un sacrilegi!

¡Cor meu que d'amor delira,
torna't, torna't una lira
com la d'Homero harmoniosa
i entona't cant que s'inspira
en les glóries de Tortosa!

Lo dia que ella s'esfogu
perqué no hi vol cap arruga
en sa pell ilustrosa i fina,
tot d'alegría belluga
a la terra tortosina.

No es l'atacam que té gana
i li fan fer tuis i nana
davant de les professions;
és... la vella i fel guardiana
de les nostres tradicions.

Encarnació d'ideals
nobles, sublims, immortals,
arrea aon va se fa rotgle
i és perqué porta als quixals
tota la force d'un poble.

Ella dia i nit vigila
en ben oberta pupil·la
i sense moures un pas,
i al que entra i sort ¡com lo fila
a la porta de la Seu!

Los que encés tenim lo cor
en flamerades d'amor,
miro-nos en eixe exemple,
pos guarden diré tresor
les pareds de nostre temple.

Així s'explica perqué
tan fidelitga se la pinta
i és que al llançar-se al carré
«ubri pas, que darrás ve
la Relíquia de la Cinta.

Feliç en acompanyar-la
i disposta a defensar-la
com un gos rabiós, a mossos,
tots natrés per imitar-la
mos dixarien fé a trocos.

Dels xiquets terror i encant,
de Vicent Segura espant
i raó té si s'assunta
pos es lo que ell diu: —¿De quán
la cucafera és de fusta?

De cércole i sargellera,
ets, gloriosa cucafera,
no una fauda de vestigies:
ets com la nostra senyera
que veu rodolar los sigles.

I per esta condició
ningú pot negar-te, no,
lo que vals i representes:
nostre invencible lenó
en les empreses valentes.

Ets la Tortosa aferrada
a la dolçor no igualada
de ta ferugna maternal;
ets la Tortosa sagrada
pel sen Cingol celestial.

Ets Tortosa victoriosa
en lo sólí del francés;
ets la cirtat més famosa
pos qui diu tan solt Tortosa
diu del món la que val més.

Bres de santes libertats
ets faro de clares llums
que arriben a totes parts
i que mos fan adesiats
pel «Llibre de les Costums».

Cucafera, cucafera,
ets la Tortosa gresquera
de les festes dels carrers,
quan en «pro de guerra» espera
que toquen los dolçainers.

Quan, sobre tot en anyades
de plena collita d'oli,
les pagesetes preades,
imun de nostres mirades,
van repartint lo paroli.

Quan se senten les campanes
com preludis i dianes
de nostra festa major,
i al llançar-se al vol ufanes
fan volar lo nostre cor.

Eixe cor del tortosí
qu'és fort com l'acer més fi
i tan solt, per maravella,
se'l ven en pécs esclatá
a l'entrá a la Reial Capella.

Cucafera idolatrada,
il·lustri bella i dorada
dels xiquets i les xiquetes
¡rebi una forta abraçada
tu i les dos cucaferetes!

(De «Esparses de la Llara, t. VI, de Ramon Vergés Pedró)

Font: biblioteca.tortosa.cat